

ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร

หนังสือเล่มนี้เรียบเรียงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556
ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ได้ผ่านการตรวจประเมินคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ครั้งที่ 1
ประเภทวิชา พาณิชยกรรม กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก
ประกาศลำดับที่ 47

ธรรมาภิบาล เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร 2204-2110

หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ

กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

ผศ. ดร.ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร
บรรณาธิการ : ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร.

ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร. -- กรุงเทพฯ :
แม็คเอดูเคชั่น, 2560.

208 หน้า.

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ. I. ชื่อเรื่อง.

004

ISBN 978-616-274-856-1

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

MAC EDUCATION

ผู้เขียน : ผศ. ดร.ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร
การสั่งซื้อ : ส่งนาณัติสั่งจ่าย **โปรชนีย์ลาดพร้าว** ในนาม **บริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด**
เลขที่ 9/99 อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
☎ : 0-2938-2022-7 FAX : 0-2938-2028
www.MACeducation.com

พิมพ์ครั้งที่ : 1
จำนวนที่พิมพ์ : 3,000 เล่ม
ราคาจำหน่าย : 127 บาท
ปีที่พิมพ์ : 2560
พิมพ์ที่ : บริษัท แพลนพรีนซ์ติ้ง จำกัด

(สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนั้นนอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร)

คำนำ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556 ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) และแผนปฏิบัติการการเตรียมความพร้อมพลเมืองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้หลักสูตรดังกล่าวมุ่งผลิตและพัฒนาากำลังคนระดับฝีมือให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพอิสระเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ หรือประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการทั้งในประเทศและในภูมิภาคอาเซียน

บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายหนังสือเรียน สื่อการเรียนรู้ และวารสารทางการศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้บรรลุผลสมดังเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้สอนทั้งในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ในแต่ละสาขาวิชาเพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้ อันประกอบด้วย

1. หนังสือเรียนที่จัดทำให้ตรงกับจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพ

2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำไปปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนและจุดเน้นของสถานศึกษา

3. คู่มือครูสำหรับผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร

จุดเด่นของหนังสือเรียนชุดใหม่มีดังนี้

1. นำเสนอในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาง่ายต่อการเรียนรู้ แต่ยังคงไว้ซึ่งความเข้มข้น และทันสมัย ทั้งนี้เนื้อหาในหนังสือเรียนมุ่งเน้นให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) และการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

2. แทรกกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ กิจกรรมการฝึกกระบวนการคิด (Thinking Skills) และกิจกรรมเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่ผู้เรียน

3. พัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะวิชาชีพผ่านกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้ใบช่วยสอน เป็นสื่อสำหรับการฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การเรียนรู้จากโครงงาน (Project-Based Learning) การพัฒนาเทคโนโลยีให้เป็นเทคโนโลยีสะอาด (Green Technology) และการสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือ ผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นต้น

4. มีแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดทำแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนนั้นๆ ท้ายหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย

บริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด ขอขอบพระคุณสถานศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่สนใจทุกท่าน ที่ให้ความไว้วางใจในสื่อการเรียนรู้ของบริษัท บริษัทหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อการเรียนรู้ชุดนี้คงจะมีส่วน ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียม ระดับสากลต่อไป

บริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด

รหัส 2204-2110

วิชาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร ทฤษฎี 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง 2 หน่วยกิต

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ ทรัพย์สินทางปัญญา และจรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001
2. ใช้คอมพิวเตอร์โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูล
3. มีค่านิยมที่ดีในการใช้คอมพิวเตอร์

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการการบริหารจัดการความปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์โดยคำนึงถึงจริยธรรมและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพย์สินทางปัญญา และจรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001 การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศในระบบเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ตารางวิเคราะห์สมรรถนะประจำหน่วย

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สมรรถนะประจำหน่วย
1	ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล	แสดงความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล
2	ความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ	แสดงความรู้เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ
3	ทรัพย์สินทางปัญญา	แสดงความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา
4	จรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ	แสดงความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ และปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์โดยคำนึงถึงจริยธรรม
5	ระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001	แสดงความรู้เกี่ยวกับระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001
6	การบริหารจัดการความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ	แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ
7	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	แสดงความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์โดยคำนึงถึงจริยธรรมและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

สารบัญ

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล	1
1. ความหมายและองค์ประกอบของธรรมาภิบาล	3
2. ความสำคัญของธรรมาภิบาลต่อองค์กรธุรกิจ	12
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	22
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ	24
1. ความเป็นมาของสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	26
2. ความหมายของสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	30
3. ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ	33
4. ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศ	37
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	54
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทฤษฎีสินทางปัญญา	56
1. ความเป็นมาของระบบทฤษฎีสินทางปัญญา	57
2. ความหมายของทฤษฎีสินทางปัญญา	62
3. แนวคิดการให้ความคุ้มครองทฤษฎีสินทางปัญญา	62
4. ลักษณะเฉพาะของทฤษฎีสินทางปัญญา	64
5. ประเภทของทฤษฎีสินทางปัญญา	66
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	87
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 จรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ	89
1. ความหมายของจริยธรรม	90
2. ประโยชน์ของจริยธรรมที่มีต่อสังคม	91
3. ความหมายของจรรยาบรรณ	92
4. จรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ	93
แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้	107

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001 109

1. ความหมายของระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล (ISMS) 111
2. ระบบบริหารความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001 115
3. วงจร PDCA ของระบบ ISMS 125

แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้ 135**หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การบริหารจัดการความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ 137**

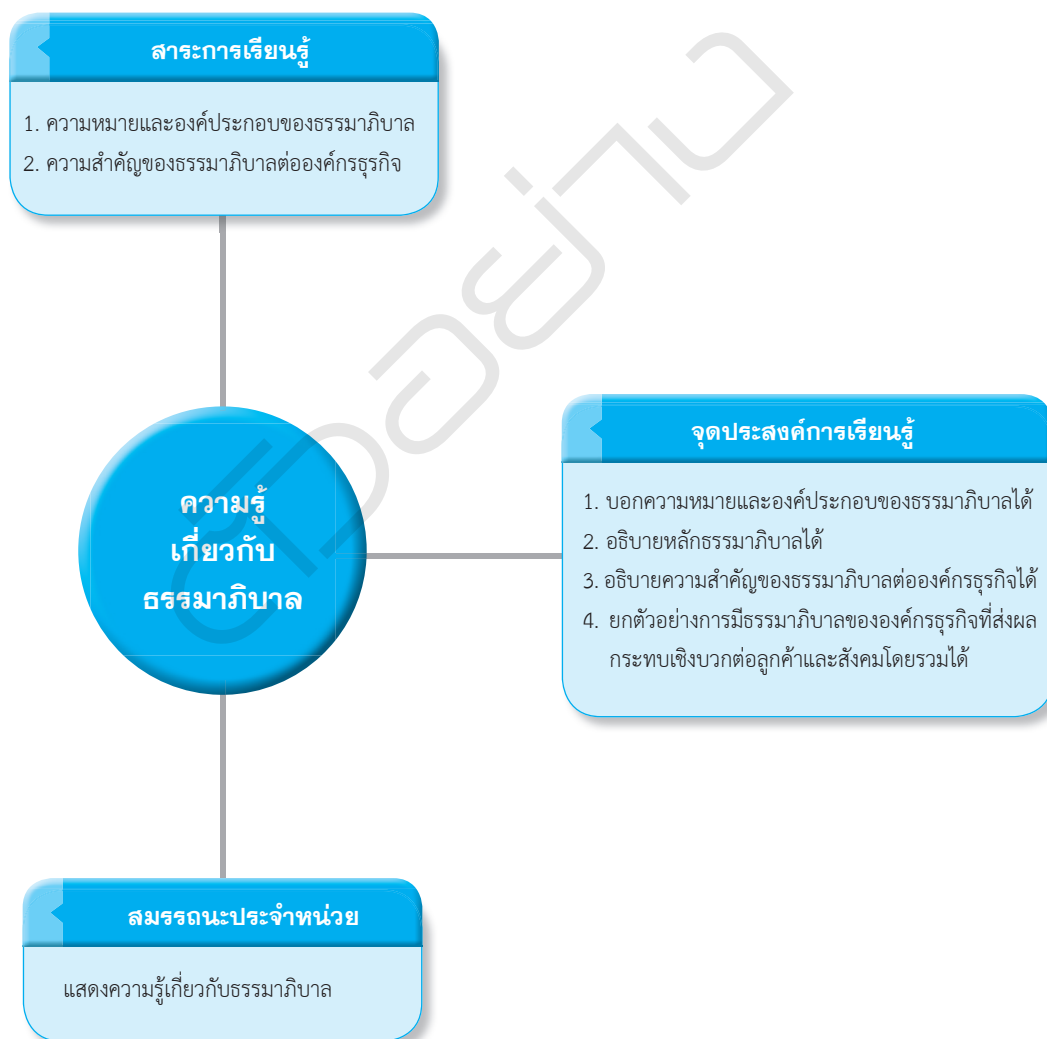
1. ความหมายของความมั่นคงปลอดภัยและความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศ 138
2. ประวัติความเป็นมาของการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล 139
3. องค์ประกอบของระบบสารสนเทศกับความมั่นคงปลอดภัย 144
4. อุปสรรคของงานความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ 145
5. บทบาทของบุคลากรสารสนเทศในด้านความมั่นคงปลอดภัย 147
6. ความเสี่ยงของระบบสารสนเทศ 149
7. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศในระบบเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต 155

แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้ 166**หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 168**

1. อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ 169
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 173

แบบทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้ 192**บรรณานุกรม 195****ดัชนี 197**

ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล

ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารกิจการในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร เป็นหลักการที่ใช้กันทั้งในหน่วยงานระดับนานาชาติรวมถึงการบริหารประเทศของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ สำหรับในภาคธุรกิจได้นำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานที่ถูกต้อง เป็นธรรม รับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี การทำงานมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยสร้างรายได้ให้กับองค์กรในอีกทางหนึ่งด้วย

คำว่า “ธรรมาภิบาล” หรือ “Good Governance” มีใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) โดยปรากฏในรายงานเรื่อง Sub-Sahara Africa: From Crisis to Growth ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารโลก (World Bank) พยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐในประเทศแถบแอฟริกา ธนาคารโลกพยายามผลักดันให้มีการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐของแต่ละประเทศ เพราะเชื่อว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำได้โดยหากประเทศนั้นปราศจากธรรมาภิบาล หรือหากกล่าวอีกนัยหนึ่ง ได้มีการผูกโยงคำว่า “การพัฒนา” เข้ากับคำว่า “ธรรมาภิบาล” มีการกำหนดกลไกอำนาจรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ธนาคารโลกได้สร้างคุณลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้นเพื่อให้หน่วยงานและเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่างๆ ดำเนินตามแนวทางธรรมาภิบาลและจากนั้นเป็นต้นมา คำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลายจนกระทั่งทุกวันนี้

หลักธรรมาภิบาลนั้นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กร ด้วยเห็นว่า การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แนวคิดธรรมาภิบาลในระยะแรกนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าถูกนำมาใช้กับหน่วยงานภาครัฐก่อน จึงปรากฏคำว่า “Governance” ซึ่งหมายถึง “การบริหารงานภาครัฐ” ต่อมาได้นำมาปรับใช้กับหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรธุรกิจ หน่วยงานระดับชุมชน และกลุ่มในชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กับหน่วยงานในหลากหลายรูปแบบนั่นเอง

ภาพที่ 1.1 ภาพเปรียบเทียบระหว่าง “Bad Governance” กับ “Good Governance”
(ที่มา : Center for Good Governance Studies, 2016)

จากภาพที่ 1.1 ศูนย์ศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Center for Good Governance Studies) ของมหาวิทยาลัยเบ็บส์โบลาย (Babes Bolyai University) ประเทศโรมาเนีย ได้นำเสนอภาพการ์ตูนเชิงล้อเลียนว่า การมีแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ไม่ดี (Bad Governance) นั้น อาจจะทำให้ผู้บริหารองค์กรเปลี่ยนแปลงบทบาทจาก “นายอำเภอ” กลายเป็น “โจร” ได้

คำศัพท์ภาษาอังกฤษของคำว่า ธรรมาภิบาล นั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าคือ “Good Governance” แต่หากพิจารณาตามความหมายของคำที่แท้จริงแล้ว คำว่า Good Governance ถ้าแปลตรงตัวจะแปลได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ด้วยเหตุนี้ หลายครั้งเราจึงพบว่า มีการใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” กับ “ธรรมาภิบาล” ปะปนกันไป เนื่องจากทั้งสองคำนี้ใช้ภาษาอังกฤษว่า “Good Governance” เหมือนกัน

1. ความหมายและองค์ประกอบของธรรมาภิบาล

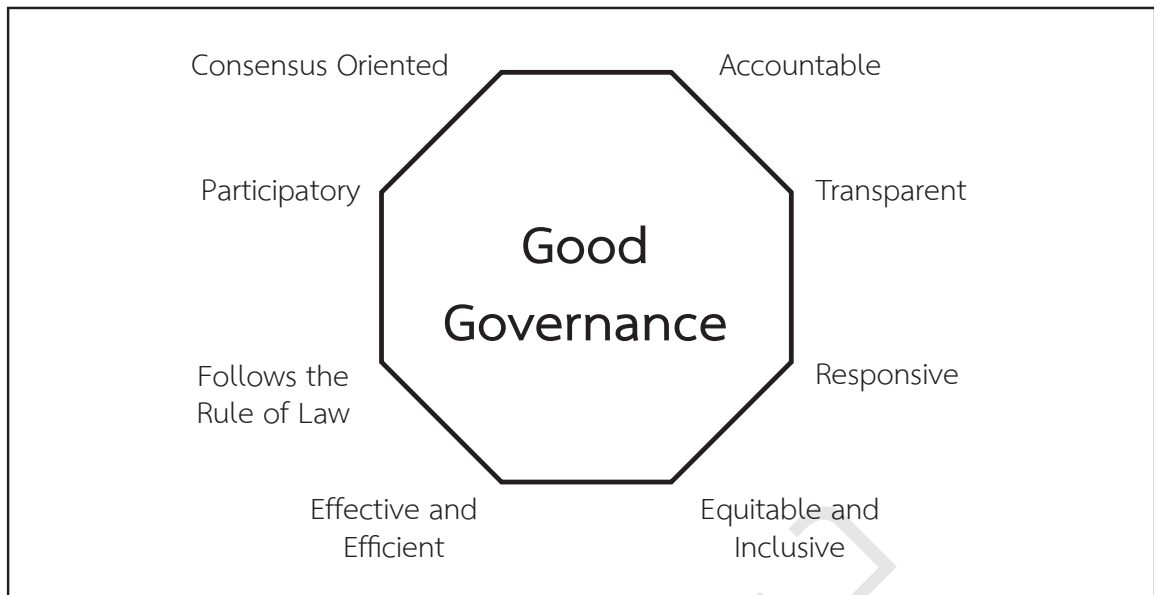
1.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

ในการให้ความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” หรือ “Good Governance” นั้น มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

ธนาคารโลก หรือ World Bank (1989) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ไว้ว่า เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมืองโดยมีเป้าหมายเพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยเฉพาะ การจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา โดยความหมายของธรรมาภิบาลที่ธนาคารโลกกำหนดไว้นั้น เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมี “Good Governance” ว่า หากรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานแล้ว จะสามารถช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศได้

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) (Thailand Development Research Institute: TDRI) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึง การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ เช่น ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก

องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ให้ความสำคัญกับ “ธรรมาภิบาล” หรือ “การบริหารจัดการที่ดี” เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส “ธรรมรัฐ” หรือ “การบริหารจัดการที่ดี” หรือ “ธรรมาภิบาล” คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้ โดยองค์การสหประชาชาติกล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญของธรรมาภิบาลมีด้วยกัน 8 ประการ แสดงดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 คุณลักษณะ 8 ประการของธรรมาภิบาล หรือ Eight Characteristics of Good Governance
(ที่มา : United Nations, 2007)

ในมุมมองขององค์การสหประชาชาติ ธรรมาภิบาลมีคุณลักษณะสำคัญ 8 ประการ ประกอบด้วย

1) Accountable	การตรวจสอบได้ อธิบายได้
2) Transparent	ความโปร่งใส
3) Responsive	ความรับผิดชอบ
4) Equitable and Inclusive	ความเสมอภาคและครอบคลุม
5) Effective and Efficient	มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6) Follows the Rule of Law	ปฏิบัติตามกฎหมาย
7) Participatory	หลักการมีส่วนร่วม
8) Consensus Oriented	การมีฉันทานุมัติ

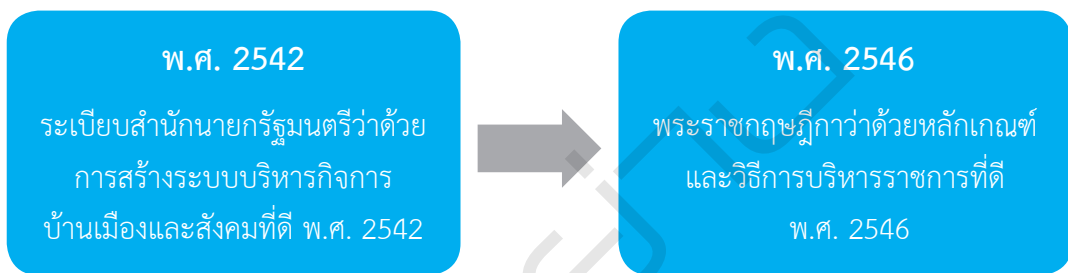
อย่างไรก็ตาม ในส่วนของประเทศไทยนั้น เริ่มมีการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2542 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และกฎหมายฉบับแรกๆ ที่ออกมาได้แก่ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542” เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งในระเบียบดังกล่าวได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม รัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกัน

แก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

ในขณะเดียวกันก็ได้ให้มีการใช้หลัก “Good Governance” เป็นกรอบในการปฏิบัติของส่วนราชการในทุกระดับ ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการออกกฎหมาย **“พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2546”** เพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในภาคปฏิบัติ โดยเขียนออกมาในลักษณะของระเบียบ และวิธีการต่างๆ ที่หน่วยงานราชการจะต้องปฏิบัติตาม

ภาพที่ 1.3 กฎหมายเกี่ยวกับการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการภาครัฐ

จากภาพที่ 1.3 ได้อธิบายถึงกฎหมายเกี่ยวกับการนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการภาครัฐ โดยกฎหมายฉบับแรกนั้น ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้ส่วนราชการต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันและสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการบริหารงานภาครัฐได้ ส่วนกฎหมายฉบับที่ 2 นั้น เป็นการระบุถึงแนวปฏิบัติในรายละเอียด มีมาตรการที่ชัดเจนในการบริหารกิจการบ้านเมือง เช่น การจัดทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงการระบубทลงโทษกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม เป็นต้น ตามพระราชกฤษฎีกานี้ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีว่า หมายถึง การบริหารราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการที่สามารถตอบสนอง (Responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชน และพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก (Positive Impact) ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของภาครัฐ การบริหารเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ (Outcomes) ตามวัตถุประสงค์ (Objective) ที่วางไว้โดยมีการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-based Management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน (Performance Agreement) ในทุกระดับ

3) **มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ** ได้แก่ การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลลัพธ์ (Outcomes) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ Cost-benefit Analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่างๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งจัดระบบการวางแผนการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล (Individual Scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์กร (Organization Scorecards)

4) **ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น** ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Process Simplification) และจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการ ใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูปแบบ One Stop Service

ภาพที่ 1.4 ศูนย์บริการแบบ One Stop Service ของสถานีตำรวจภูธรเมืองพะเยา
(ที่มา : สถานีตำรวจภูธรเมืองพะเยา, 2556)

5) **มีการปรับภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์** ได้แก่ การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการ และขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (Process Redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญและความจำเป็นของแผนงานและโครงการทุกระยะ (Program Evaluation) การยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็นและการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ

6) **ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ** ได้แก่ การปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชน (Citizen Survey) และความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer Survey) ในหลากหลายวิธีและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

7) **มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ** ได้แก่ การตรวจสอบ และวัดผล การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดระบบการควบคุมตนเอง (Internal Control) ซึ่งจะทำให้สามารถผลักดัน การปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในแง่ของหลักการการบริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่มีความมุ่งหวังให้ส่วนราชการมีการพัฒนา ไปในลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ส่วนราชการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และมีเป้าหมายที่เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ ที่ชัดเจน ไม่เน้นการทำงานประจำตามแนวที่เคยปฏิบัติ
- 2) ผู้บริหารทุกระดับในส่วนราชการมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับ พันธกิจหลักของส่วนราชการ
- 3) การจัดสรรงบประมาณให้ส่วนราชการ สามารถพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ซึ่งจะสอดคล้องกับการให้ค่าตอบแทน สวัสดิการและรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่จะประเมินผลการปฏิบัติ
- 4) ข้าราชการในส่วนราชการนั้นได้รับรู้พันธกิจหลักของส่วนราชการในส่วนที่ตนรับผิดชอบ เพื่อที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมาย
- 5) มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานไปสู่ข้าราชการระดับต่างๆ ของ ส่วนราชการเพื่อสามารถทำงานบรรลุได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสให้ข้าราชการที่มีผู้บริหาร ระดับสูง ซึ่งเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดีได้เป็นผู้แก้ไขปัญหาและสะสมประสบการณ์เพื่อก้าวสู่ผู้บริหารระดับ ที่สูงขึ้นต่อไป
- 6) เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้มีโอกาสปรับปรุงและใช้ ดุลยพินิจในการทำงานที่กว้างขวางขึ้น และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในองค์กร มีระบบการทำงานที่สั้นและ มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานให้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สุข ต่อประชาชน

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของประเทศไทยนั้น ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาล ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การนำระบบบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐ รวมถึงแวดวง วิชาการได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย และมีความคิดเห็นตรงกันว่า ธรรมาภิบาลนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นั้น ปรากฏคำว่า “ธรรมาภิบาล” อยู่ในแผนฯ ถึง 25 แห่ง ซึ่งเป็นการอธิบายถึงการนำธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อประโยชน์ที่หลากหลาย เช่น การป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน การสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากความหมายของธรรมาภิบาลแล้ว ในทัศนะของผู้เขียนได้สรุปหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลออกได้เป็น 3 หลักการ ได้แก่ (1) ทำอย่างถูกต้อง (2) การมีส่วนร่วม และ (3) บริหาร ตามครรลองธรรม

หลักการสำคัญประการแรก คือ การ “ทำอย่างถูกต้อง” คำว่า ถูกต้อง ไม่ได้หมายความว่า ไม่มีความผิดพลาดในการทำงาน เนื่องจากการทำเช่นนั้นอย่างไรเสียก็ต้องเกิดความผิดพลาดอยู่บ้างเป็นปกติ แต่คำว่า “ทำอย่างถูกต้อง” ในที่นี้หมายถึง “ไม่ทำสิ่งที่ผิด” นั่นเอง การไม่ทำสิ่งที่ผิด ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อตัวองค์กรเอง ต่อพนักงานหรือคนในองค์กร รวมทั้งต่อสังคมโดยรวม เช่น กฎหมายระบุไว้ว่า การทำหอพักนั้นจะต้องสร้างบันไดหนีไฟที่มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากเจ้าของหอพักสร้างบันไดหนีไฟที่แคบกว่านั้น เช่น 1.00 เมตร นอกจากจะผิดกฎหมายแล้วยังอาจทำให้เกิดปัญหาตามมาในกรณีที่ผู้พักอาศัยใช้บันไดหนีไฟในกรณีฉุกเฉิน อาจเกิดความโกลาหลและอาจเกิดอุบัติเหตุร้ายแรงขึ้นได้ เป็นต้น

หลักการสำคัญประการที่สอง คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สำคัญและนำไปสู่ “การพัฒนางาน” ในองค์กร ผู้บริหารที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการมีส่วนร่วมนั้น ไม่ถือว่าใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร ยกตัวอย่างเช่น ผู้บริหารคนหนึ่งมีพฤติกรรมเป็นคนที่ยึดถือเอาความเห็นของตนเป็นที่ตั้ง ไม่เคยยอมรับฟังความคิดเห็นของลูกน้องแม้จะเป็นความคิดเห็นที่ดี ไม่เปิดโอกาสให้พนักงานได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานในองค์กร แม้ในการประชุมก็เป็นการประชุมเพื่อสั่งงานและติดตามงาน ไม่ใช้การประชุมเพื่อระดมสมองของพนักงาน ลักษณะของการบริหารงานเช่นนี้ถือว่าเป็นผู้บริหารยุคโบราณและไม่อาจใช้ได้ผลในการทำงานในโลกยุคปัจจุบัน

หลักการสำคัญประการที่สาม คือ การบริหารไปตามครรลองธรรม หรือพูดให้เข้าใจง่ายคือ “การมีหลักธรรมะในการบริหารงาน” หมายความว่า องค์กรจะต้องใช้คุณธรรมจริยธรรมในการบริหารจัดการเพื่อความสุขของคนในองค์กรและต่อบุคคลภายนอกองค์กร ยกตัวอย่างเช่น เมื่อพบว่าระบบการผลิตรถยนต์ในล็อตหนึ่งมีปัญหาในกระบวนการผลิตที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบเบรก บริษัทจึงรีบคืนสินค้าทั้งหมดในล็อตนั้นเพื่อไม่ให้ลูกค้าใช้สินค้าที่มีปัญหาและอาจส่งผลเสียในอนาคตได้ หรือการให้ความยุติธรรมแก่พนักงานในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่มีความลำเอียง เป็นต้น เช่นนี้ ถือว่าเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล

1.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

สำหรับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลนั้น มีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้หลากหลาย ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้ (สมบุญ ศรีประชัย, 2551)

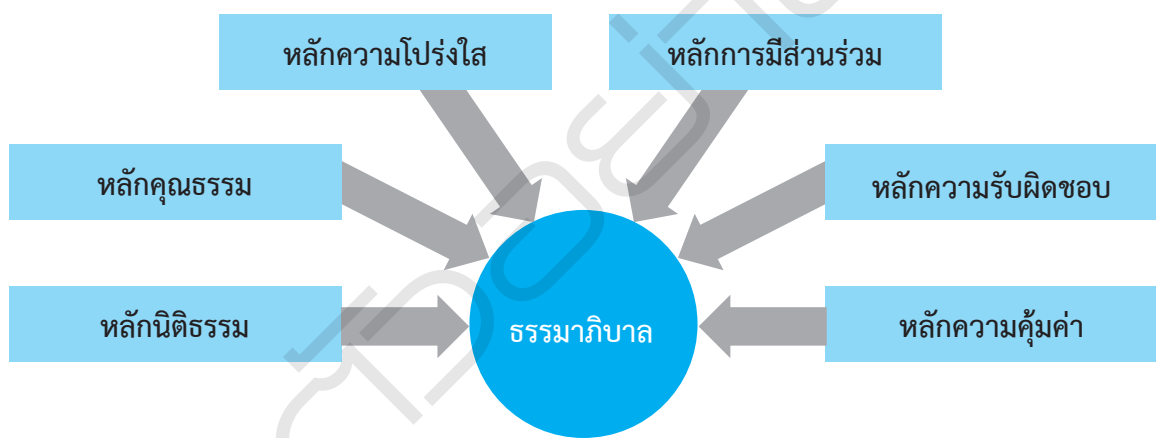
ตารางแสดงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลจากหลากหลายทัศนะ

แนวคิดของหน่วยงานหรือนักวิชาการ	องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
1. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) (2542) 2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2542) 3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2542) 4. สำนักนายกรัฐมนตรี (2542)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541) และ UNDP	1. การมีส่วนร่วมของประชาชน 2. กฎหมายที่ยุติธรรม 3. เปิดเผยโปร่งใส 4. การมีฉันทานุมัติในสังคม 5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม 6. ความเสมอภาค 7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม 9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์
อมรา พงศาพิชญ์ และนิตยา กัทลิตะพันธุ์ (2541) สถาบันพระปกเกล้า (2549)	1. หลักการมีส่วนร่วม 2. หลักความโปร่งใส 3. การทำงานอย่างมีหลักการและเหตุผล 4. สามารถตรวจสอบได้ 5. สามารถคาดการณ์ได้
อานันท์ ปันยารชุน (2541)	1. กฎหมายที่เป็นธรรม 2. (กระบวนการในการออกกฎหมาย) ต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและโปร่งใส 3. ต้องมีระบบตรวจสอบที่เหมาะสม 4. มีภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง ต้องมีสื่อที่อิสระเพื่อรับประกันประสิทธิภาพในการตรวจสอบ 5. สามารถคาดการณ์ได้ และรับผิดชอบ

แนวคิดของหน่วยงานหรือนักวิชาการ	องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
ธีรยุทธ บุญมี	1. ปฏิรูปองค์กร สถาบัน และพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้ประเทศเข้มแข็ง 2. ทำให้ประชาชนเข้มแข็ง 3. การพึ่งตนเองของสังคมไทย 4. ยึดถือปรัชญาทางเศรษฐกิจแบบกินอยู่พอเพียง 5. วางยุทธศาสตร์ หรือแผนฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่ถูกต้อง 6. ส่งเสริมความเกื้อกูลในสังคมไทย
เมทินี พงษ์เวช และสุธีรา ทอมสัน	ทั้ง 2 ท่านนี้มีความเห็นโดยรวมแล้วสอดคล้องกับแนวคิดของนักคิดอื่นๆ เช่น หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า
กระทรวงมหาดไทย	1. หลักการมีส่วนร่วม 2. ความยั่งยืน 3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม 4. มีความโปร่งใส 5. มีความเป็นธรรม 6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ 8. การอดทนอดกลั้น 9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม 10. ความรับผิดชอบ 11. การเป็นผู้กำกับดูแล

แนวคิดของหน่วยงานหรือนักวิชาการ	องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542)	1. หลักการมีส่วนร่วม 2. หลักความโปร่งใส 3. ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถามและถูกวิจารณ์ได้

จากตารางจะเห็นได้ว่า หน่วยงานและนักวิชาการแต่ละคนให้องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่หลากหลาย แต่ยังคงยึดถือเอาแนวคิดและหลักการของธรรมาภิบาลในความหมายของหน่วยงานระดับนานาชาติไว้อย่างครบถ้วน และเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ในหน่วยการเรียนรู้นี้จะนำเสนอองค์ประกอบของธรรมาภิบาลตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.5 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

1.2.1 หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุมและรวดเร็วด้วยการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.2.2 หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติ

1.2.3 หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความโปร่งใส พอเทียบได้ว่ามีความหมายตรงข้ามหรือเกือบตรงข้ามกับการทุจริต คอร์รัปชัน โดยที่เรื่องทุจริต คอร์รัปชัน ให้ความหมายในเชิงลบและความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจน ในการนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขออัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้แก่ ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอื่นไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

1.2.4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้โอกาสบุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและหรือคณะทำงานโดยให้ข้อมูล ความคิดเห็น แนะนำ ปรีกษาร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

1.2.5 หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหา การบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยความรับผิดชอบนั้น ควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

1.2.6 หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

2. ความสำคัญของธรรมาภิบาลต่อองค์กรธุรกิจ

ในการดำเนินธุรกิจนั้น สิ่งสำคัญคือต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ ทั้งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการทรัพยากรสินต่างๆ การบริหารการผลิตและการตลาด โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ ด้วยเหตุนี้ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการจึงถือว่า

ไม่ผิดพลาดในการบริหารธุรกิจแต่อย่างใด ในทางกลับกัน ยิ่งจะส่งเสริมให้การบริหารจัดการธุรกิจสามารถเป็นไปด้วยความราบรื่น ถูกต้องตามครรลองธรรม และส่งเสริมให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้า ยกตัวอย่างเช่น

ธุรกิจแห่งหนึ่ง นายธรรมรัฐเป็นผู้จัดการฝ่ายการตลาด ยึดถือระเบียบข้อบังคับต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยนายสมชายทำยอดขายได้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้ค่าคอมมิชชั่นร้อยละ 20 ตามระเบียบของฝ่ายการตลาดที่ได้กำหนดไว้ ส่วนนางสาวสมหญิงซึ่งเป็นลูกน้องคนสนิทของนายธรรมรัฐทำยอดขายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของพนักงานขาย จึงไม่ได้ค่าคอมมิชชั่นในเดือนนี้ แม้ว่านางสาวสมหญิงจะเป็นลูกน้องคนสนิทของผู้จัดการก็ตาม เช่นนี้ ถือว่านายธรรมรัฐมีธรรมาภิบาลยึดหลัก **“นิติธรรม”** ในการบริหารงาน หากนายธรรมรัฐไม่ยึดหลัก **“นิติธรรม”** เช่น แอบสั่งการให้พนักงานบัญชีคิดค่าคอมมิชชั่นให้นางสาวสมหญิงร้อยละ 20 เท่ากับที่นายสมชายได้รับ เช่นนี้ เมื่อข่าวล่วงรู้ไปถึงพนักงานคนอื่นๆ อาจทำให้เกิดการบาดหมางใจ เกิดความไม่พอใจเนื่องจากผู้บริหารไม่ได้ยึดหลัก **“นิติธรรม”** ในการบริหารงาน โดยมีการเลือกปฏิบัติ หรือไม่ได้ใช้ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในการบริหารงานอย่างแท้จริง และอาจเกิดความขัดแย้งในการทำงานได้

หากนายธรรมรัฐเป็นผู้ที่ยึดหลัก **“คุณธรรม”** ในการบริหารงาน นายธรรมรัฐจะส่งเสริมให้ลูกน้องได้พัฒนาตนเองตามลักษณะงานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ และใช้หลักธรรมกับลูกน้อง ยกตัวอย่างเช่น ใช้พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ในการปกครอง เป็นต้น หากนายธรรมรัฐไม่มีหลัก **“คุณธรรม”** ในการบริหารงาน นายธรรมรัฐอาจทำสิ่งที่ผิดพลาด เช่น ใช้งานลูกน้องจนไม่มีเวลารับประทานอาหารกลางวัน หรือเลยเวลาของการรับประทานอาหารกลางวันไปหลายชั่วโมง เป็นต้น เช่นนี้ ถือว่านายธรรมรัฐไม่มีความเมตตากรุณาต่อลูกน้อง หรือการที่นายธรรมรัฐกล่าววาจาที่ไม่เหมาะสม เช่น ด่าทอ หรือใช้คำพูดเสียดสีลูกน้องอยู่ตลอดเวลา เรียกได้ว่า ไม่มีการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมหรือ **“ปิยวาจา”** ในการบริหารงาน แบบนี้ถือว่านายธรรมรัฐขาด **“คุณธรรม”** ในการบริหารงานด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ หลายครั้งเราพบว่า คุณธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและอาจซับซ้อนมากกว่าที่คิด สิ่งที่พบเห็นอาจไม่ใช่สิ่งที่ เป็นความจริง ยกตัวอย่างเช่น การที่นายธรรมรัฐเป็นคนทำตัวดี พูดจาดี แต่จริงๆ แล้วนายธรรมรัฐเป็นคนไม่ดีจริง ชอบขโมยผลงานของลูกน้อง เช่น ใช้งานให้ลูกน้องทำงานสำเร็จ แต่เวลานำเสนอกับผู้บริหารระดับสูงกลับนำเสนอว่าตนเป็นผู้จัดทำผลงานนี้ด้วยตนเองตั้งแต่ต้นจนจบ เช่นนี้ ถือว่านายธรรมรัฐขาดคุณธรรมด้วยเช่นกัน

หากนายธรรมรัฐทำงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มีการปกปิดข้อมูล ไม่นำเสนอข้อมูลอันเป็นเท็จ ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชันในการทำงาน เช่นนี้ เรียกได้ว่านายธรรมรัฐเป็นผู้มี **“ความโปร่งใส”** ในการบริหารงาน แต่หากนายธรรมรัฐประพฤติในลักษณะตรงกันข้าม ยกตัวอย่างเช่น นำรถของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัวและเติมน้ำมันโดยเบิกเป็นค่าใช้จ่ายของฝ่ายการตลาด หรือการเบิกเงินค่ารับรองลูกค้าทั้งที่ไม่มีการรับรองลูกค้าแต่อย่างใด เป็นต้น เช่นนี้ นายธรรมรัฐจึงขาดหลัก **“ความโปร่งใส”** ในการทำงานอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังผิดพลาดหลักคุณธรรมอีกด้วย

หากนายธรรมรัฐเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานเป็นทีม รวมถึงเห็นคุณค่าของการเปิดโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการคิด การแก้ไขปัญหาการทำงาน ตลอดจนการร่วมกันสร้างสรรค์องค์กรให้พัฒนาต่อไป เช่นนี้ นายธรรมรัฐจึงถือได้ว่าเป็นผู้ใช้หลัก **“การมีส่วนร่วม”** ในการทำงาน ซึ่งอาจช่วยนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนาอย่างรวดเร็ว ในทางกลับกัน หากนายธรรมรัฐไม่ใช้หลัก **“การมีส่วนร่วม”** เช่น ไม่เคยเปิดโอกาสให้ลูกน้องได้คิด หรือเสนอความคิดใดๆ ในการทำงาน ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ไม่เห็นคุณค่าของกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งนอกจากจะไม่ส่งเสริมกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรแล้วยังไม่ส่งเสริมให้บุคคลในองค์กรมีความสุขในการทำงาน เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์นั้นต้องใช้ความคิดตลอดเวลา และมีความต้องการในการเสนอความคิดเห็น แต่หากความคิดของเขาไม่ได้รับการยอมรับในองค์กร อาจทำให้บุคลากรไม่สามารถทำงานอยู่ในองค์กรได้ และมีโอกาสสูงที่จะลาออกไปทำงานในหน่วยงานอื่น

หากนายธรรมรัฐเป็นผู้ที่มี **“ความรับผิดชอบ”** ในการบริหารงาน นายธรรมรัฐจะเป็นผู้ที่ใส่ใจถึงผลกระทบของการทำงานที่มีต่อคน ชุมชน และสังคมโดยรวม และเขาจะใส่ใจในความรับผิดชอบต่อแม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม ในทางกลับกัน หากนายธรรมรัฐเป็นผู้ที่ไม่ใส่ใจใน **“ความรับผิดชอบ”** เช่น ขายนมให้กับโรงเรียนโดยไม่ได้ตรวจสอบให้ดูว่านมนั้นหมดอายุแล้ว จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนท้องเสียหลายคน และนายธรรมรัฐและผู้บริหารระดับสูงไม่แสดงความรับผิดชอบต่ออย่างไร เช่นนี้เรียกว่า นายธรรมรัฐไม่มี **“ความรับผิดชอบ”** ในการบริหารงาน หรือการที่ลูกค้าร้านอาหารบ่นว่าอาหารที่รับประทานมีกลิ่นของซีแมลงสาบ แม้ผู้บริหารจะไม่ได้ทดลองรับประทานอาหารดังกล่าวด้วยตนเองว่ามีกลิ่นนั้นจริงหรือไม่ แต่ก็ควรแสดงความรับผิดชอบต่ออย่าง เช่น จัดทำอาหารให้ใหม่โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้บริหารที่ดีจะต้องกลับไปทบทวนกระบวนการผลิตของตนเองว่ามีปัญหาประการใดหรือไม่ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดปัญหาเช่นเดิมนี้อีก

หากนายธรรมรัฐเป็นผู้ที่ใช้ **“หลักความคุ้มค่า”** ในการบริหารงาน นายธรรมรัฐจะใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งของและเป็นทรัพยากรมนุษย์อย่างคุ้มค่า และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร แต่หากนายธรรมรัฐไม่ได้ใช้ **“หลักความคุ้มค่า”** ในการบริหารงาน นายธรรมรัฐอาจใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยหรือไม่เหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น นายธรรมรัฐกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดอีก 5 คน รวมจำนวน 6 คน เดินทางไปประเทศจีนเพื่อเจรจาธุรกิจกับเจ้าของกิจการชาวจีน ซึ่งแท้จริงแล้วผู้เจรจาก็คือนายธรรมรัฐเพียงคนเดียว ส่วนเจ้าหน้าที่การตลาดอีก 5 คน ไม่ได้มีบทบาทแต่อย่างใด เช่นนี้ การเดินทางไปประเทศจีนของเจ้าหน้าที่การตลาดจำนวน 5 คนนั้น ถือว่าสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากเกินไป ไม่คุ้มค่ากับเงินที่เสียไปทั้งค่าตัวเครื่องบิน ค่าโรงแรม และค่าเสียโอกาสในการทำงานในช่วงที่เดินทางนั้นๆ เป็นต้น หรืออย่างกรณีที่นายธรรมรัฐจ้างบริษัทในการทำการวิจัยตลาดอย่างง่ายด้วยสนนราคาที่สูง ทั้งที่จริงๆ แล้วนายธรรมรัฐสามารถให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดและพนักงานฝึกงาน (Trainees) เป็นทีมทำวิจัยได้เอง เนื่องจากลักษณะงานไม่ซับซ้อนมากนัก โดยไม่มีความจำเป็นต้องจ้างบริษัทในการทำวิจัยแต่อย่างใด

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2552). **ทรัพย์สินทางปัญญาไทย**. [ออนไลน์]. <http://www.ipthailand.org>, 16 กุมภาพันธ์ 2558.
- กิตติพงษ์ เกียรตินิยมรุ่ง. (2558). **ISO 27001**. [ออนไลน์]. <http://www.tuv.com>, 20 ธันวาคม 2558.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). **ปอท.ตามรวบ แสกเกอร์หนุ่ม เจาะฐานข้อมูล แบงก์ “รวงข้าว” รูดบัตรเครดิต**. [ออนไลน์]. <http://www.thairath.co.th/content/411350>, 10 มีนาคม 2559.
- ธนิต ชังถาวร และเฉลิมชัย กีกเกียรติกุล. (2549). **การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- บริษัท ไทยดิจิทัล ไอที จำกัด. (2559). **ระบบมาตรฐานด้านความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001**. [ออนไลน์]. <http://www.thaidigitalid.com>, 15 กุมภาพันธ์ 2559.
- ปริญญ์ เสรีพงศ์. (2559). **ระบบมาตรฐานด้านความปลอดภัยของข้อมูล ISO 27001**. [ออนไลน์]. <http://www.club27001.com>, 16 กุมภาพันธ์ 2559.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. [ออนไลน์]. <http://art-culture.cmu.ac.th/images/uploadfile/depfile-150910140608.ศ>, 12 กันยายน 2559.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2546. (2546, 9 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 120 ตอนที่ 100 ก หน้า 1-16.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. 2543**. [ออนไลน์]. <https://ip.hrdi.or.th/kmfiles/20162404221018.pdf>, 13 กันยายน 2559.
- พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543**. [ออนไลน์]. <https://ip.hrdi.or.th/kmfiles/20162404220858.pdf>, 13 กันยายน 2559.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550, 18 มิถุนายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 124 ตอนที่ 27 ก หน้า 4-13.
- ไพจิตร สวัสดิสาร. (2550). **การใช้คอมพิวเตอร์ทางกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัท ชวนพิมพ์ 50 จำกัด.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542.

[ออนไลน์]. <http://km.nmt.or.th/Docs/Documents/ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี%20พ.ศ.%202542.pdf>, 12 กันยายน 2559.

ล้นทม จอนจวบทรง. (2558). **ธรรมาภิบาลเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กร**. [ออนไลน์]. <http://www.bahcu.com>, 29 ธันวาคม 2558.

ศรันย์ นาคณอม. (2558). **ICT ธรรมาภิบาล**. [ออนไลน์]. www.sarun.org, 18 ตุลาคม 2558.

ศุภชัย หล่อโลหการ, ภคพงศ์ พรหมนุชาธิป และปัทมาวดี พัวพรหมยอด. (บรรณาธิการ). (2553). **การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สมบูรณ์ ศิริประชัย. (2551). “ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ : นัยต่อประเทศไทย” **วารสารรัฐศาสตร์สาร** 29, 3 (6 กันยายน-ธันวาคม 2551) : 1-112.

อลิสรา คูประสิทธิ์. (2559). **ระบบคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**. [ออนไลน์]. www.tistr.or.th, 16 กุมภาพันธ์ 2559.

Center for Good Governance Studies. (2016). **About Center for Good Governance Studies**. ClujNapoca, Romania: Babes-Bolyai University.

Computerhope. (2016). **Charles Babbage**. [Online]. <http://www.computerhope.com>, 9 January 2016.

Sheng, Y.I. (2015). **What is Good Governance?**. Bangkok: United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific.

TechIndustriya. (2016). **Google takes action against the ITU for a free and open Internet**. [Online]. <http://www.techindustriya.com>, 8 January 2016.

Time Magazine. (2016). **World's First ATM**. [Online]. <http://content.time.com>, 8 January 2016.

Wikipedia, (2016). **Charles Babbage**. [Online]. https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Babbage, 9 January 2016.

ก

กฎหมาย Statute of Anne	59, 60	คีย์ล็อกเกอร์	154, 176
กระบวนการของสารสนเทศ	30, 48, 54	คุณลักษณะ 8 ประการของธรรมาภิบาล	4
การเข้ารหัสข้อมูล	140	เครื่องวิเคราะห์	26, 27
การควบคุมการเข้าถึงข้อมูล	120	เครื่องหมายการค้า	61, 62, 66, 67, 74, 75, 76, 83, 88
การจดทะเบียนโดเมนเนม	67, 77	เครื่องหมายบริการ	62, 75
การโจมตีระบบเครือข่าย	151, 155, 162	เครื่องหมายร่วม	75, 76
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	3, 5	เครื่องหมายรับรอง	76
การบริหารงานภาครัฐ	2, 5, 15, 22	เครื่องอินิกมา	140
การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์	5	แครกเกอร์	150
การปฏิบัติงานในรูป One Stop Service	6		
การป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน	7		
การละเมิดและขโมย	171, 186, 192		

ข

ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์	174, 181, 183

ค

ครรลองธรรม	3, 7, 8, 13
ความลับทางการค้า	61, 67, 72, 73, 74
ความเสมอภาคทางเพศ	10
ความเสี่ยงของระบบสารสนเทศ	137, 149, 150, 151, 160, 161

ง

งานลิขสิทธิ์สืบเนื่อง	69, 83, 87

จ

จรรยาบรรณของเทคโนโลยีสารสนเทศ	89, 90, 93, 102, 105, 107

ฉ

ฉันทานุมัติ	4, 9

ช

ชื่อทางการค้า	67, 76

	ด	โปรแกรมประสงคร้าย	95, 96, 108, 144, 146, 150, 153, 154, 161, 164, 167, 171, 178
โดเมนเนมท้องถิ่น	78		
โดเมนเนมสากล	77	ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	97, 104

ธ

ธรรมรัฐ	3, 13, 14
ธรรมสิทธิ	62

ผ

ผู้ก่อการร้ายไซเบอร์	151, 160
ผู้สอดแนม	150, 160

ท

ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม	61, 66, 67, 70, 82, 83
เทมเพลต	141

พ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี	
พ.ศ. 2546	5, 22

น

นาวาโฮโค้ดทอล์กเกอร์	141
นิเสธสิทธิ	62
แนวปฏิบัติทั่วไปเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	95, 96, 103
แนวปฏิบัติพื้นฐานของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต	96, 103

พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. 2543	77
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์	67, 87
พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	
พ.ศ. 2550	173
พลวัต	71, 115
พันธกรณี	61, 76
พันธกิจ	7
พิษชิง	154

บ

บทบาทของบุคลากรสารสนเทศในด้านความมั่นคงปลอดภัย	137, 147
แบ็กดอร์	154
แบบผังภูมิวงจรรวม	61, 67, 76, 77

ฟ

ไฟร์วอลล์	155

ป

ปัญหาการล่องละเมิดหรือการหลอกลวง	46

ภ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย	67

ม

มัลแวร์	152, 153, 155, 161	ระบบลิขสิทธิ์	58, 59, 67, 76
มาตรฐาน Red Book	143, 166	ระบบสิทธิบัตร	58, 67, 70, 71, 88
ม้าโทรจัน	46, 95, 96, 153, 155, 162, 167	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี	พ.ศ. 2542 4, 5, 15

ย

ยุคของการรักษาความปลอดภัย

การแผ่รังสี 141, 167

ยุคของการรักษาความปลอดภัย

ข้อมูล 144, 167

ยุคของการรักษาความปลอดภัย

คอมพิวเตอร์ 142, 167

ยุคของการรักษาความปลอดภัย

ด้านกายภาพ 140, 158, 166, 167

ยุคของการรักษาความปลอดภัย

ด้านการสื่อสาร 140, 166, 167

ร

รหัสแท่ง 32

ระบบการควบคุมตนเอง 7

ระบบการจดทะเบียนสิ่งพิมพ์ 59

ระบบทรัพย์สินทางปัญญา 56, 57, 58, 60, 61, 72

ระบบบริหารความปลอดภัย

ของข้อมูล 109, 110, 111, 115, 116, 126, 127, 134, 135, 139

ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 35, 37, 120

ระบบมาตรฐาน ISO 27001 125, 128, 134, 139, 144

ล

ลอจิกบอมบ์ 154

ว

วงจร PDCA 109, 113, 115, 125, 130, 131, 132, 134, 136

เวิร์ม 95, 96, 153, 155, 162, 167

ไวรัสคอมพิวเตอร์ 46, 154, 176, 178

ส

สลายแวร์ 96, 153, 154

สแปม 96

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 61, 67, 78, 79

สิทธิการออกแบบผลิตภัณฑ์ 72

สิทธิความเป็นเจ้าของ 94

สิทธินักแสดง 62, 70

สิทธิบัตรการประดิษฐ์ 71, 72

สิทธิผูกขาดทางกฎหมาย 57, 60, 64, 66, 70, 71, 87

ท

หลักการมีส่วนร่วม 4, 9, 10, 11, 12, 17, 22

หลักความคุ้มค่า 9, 10, 11, 12, 14, 18, 22

หลักความโปร่งใส	9, 10, 11, 12, 17, 22	ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม ค.ศ. 1883	61
หลักความรับผิดชอบ	9, 10, 11, 12, 17, 23	อนุสัญญาว่าด้วยการก่อตั้ง	
หลักคุณธรรม	9, 10, 11, 13, 17, 22, 90	องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก	61, 62
หลักธรรมาภิบาล	1, 2, 4, 5, 7, 8, 12, 15, 18, 22, 23	อนุสิทธิบัตร	72
หลักนิติธรรม	9, 10, 11, 17, 22, 23	ออเรนจ์บุ๊ก	142
หลัก C.I.A.	113, 138	อาชญากรคอมพิวเตอร์	170, 192
		อาชญากรอาชีวะ	170, 185
		อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์	43, 168, 169, 170, 171, 185, 186, 188
องค์การการค้าโลก	61, 76	เอกสารสิทธิบัตร	58, 89
องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก	61, 62	เอกสารอิเล็กทรอนิกส์	36
องค์ประกอบของธรรมาภิบาล	1, 3, 8, 9, 10, 11, 16, 22	แอดแวร์	154, 167
อนุวัต	76		
อนุสัญญาเบอร์เนาว่าด้วยการคุ้มครอง			
วรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. 1886	61	ฮันนีฟิวด	155
อนุสัญญาปารีสว่าด้วยการคุ้มครอง		แฮกเกอร์	43, 150, 151, 154, 160, 192

อ

ฮ

หนังสือเรียนอาชีวศึกษา

หลักสูตรใหม่

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2556

สื่อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์
สมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ

เนื้อหาดี มีคุณภาพ ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบาย
รายวิชาของหลักสูตร เสริมกิจกรรมเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนให้แก่
ผู้เรียน และใบช่วยสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญตามนโยบาย
ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา :-

Project-based Learning

Thinking Skills

Green Technology

Creative Economy

MAC e-knowledge

มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย สะดวก
และปรับได้ สำหรับผู้สอนใช้เป็นแนวทาง
ในการจัดการเรียนรู้

- หนังสือ ☐ 1 ส. จำนวน ..... หน้า
☒ 2 ส. จำนวน 163 หน้า
☒ 4 ส. จำนวน 45 หน้า
- กระดาษ ปอนด์
- ความหนา กระดาษปก 210 แกรม
กระดาษเนื้อใน 70 แกรม

ธรรมาภิบาลเทคโนโลยี
สารสนเทศในองค์กร

3306221100

MAC EDUCATION

www.MACeducation.com

9 786162 748561

ราคา 127 บาท